

יבמות ל. (תחילת העמוד) עד ל: (המשנה באמצע העמוד)

ביאורי מושגים
 משנה ראשונה לא זזה ממקומה: ישנם מקרים שבהם נשנו משניות שניתן היה להבינם גם בדרך של ק"ו. אם בתחילה נשנתה משנה פשוטה ואחר כך התחדש דין מחודש יותר - יש מקרים (וכך בסוגייתנו) שבהם משאירים את המשנה הראשונה למרות שהיא כביכול מיותרת. המשניות נבנו בצורה של תהליך וכיוון שמשנה מסויימת כבר הוכנסה לקובץ המשניות - לא רצו להוציאה.

רצף של ארבע משניות

המקרה הכללי

שני אחים - נשואים לשתי אחיות,

אח שלישי - נשוי לאישה נכרית (שאינה קשורה לאחיות)

המשנה השניה

מת האח השלישי (שהיה נשוי לנכרית)

ייבם האח הראשון את הנכרית ומת:
 הנוכרית מופקעת מייבום (כיוון שהיא צרת אחות אשתו)

עשה האח הראשון מאמר בנכרית ומת:
 הנוכרית חולצת ולא מתייבמת (כיוון שהיא צרת אחות אשתו מדרבנן)

המשנה הראשונה

מת האח הראשון (שהיה נשוי לאחת האחיות)

ייבם השלישי את האחיות ומת:
 הנוכרית מופקעת מייבום (כיוון שהיא צרת האחיות)

עשה השלישי מאמר באחות ומת:
 הנוכרית חולצת ולא מתייבמת (כיוון שהיא צרת אחות מדרבנן)

המשנה הראשונה היא חידוש גדול יותר מהמשנה השניה. המשנה השניה נשנתה בתחילה ואחר כך נוספה המשנה הראשונה

המשנה השלישית

שלב א': מת הראשון (שהיה נשוי לאחת האחיות) - וייבם השלישי את האחיות,
שלב ב': מתה אשתו של השני (האחות השניה שלא יובמה)
שלב ג': מת השלישי (שכעת נשוי לנכרית ולאחות הראשונה)

להלכה: האחיות הראשונה אסורה על האח השני (למרות שאשתו מתה וכעת היא אינה אחות אשתו)
הטעם: כיוון שכשנפלה לייבום (בשלב א') היתה אסורה עליו - לא פוקע איסור אשת אח לעולם.

הערות:
 1. דין זה נכון גם אם האישה הותרה עוד לפני שאח אחר ייבם אותה.
 2. דין זה נכון גם אם היא היתה מותרת לאח אחר.

המשנה הרביעית

שלב א': גירש הראשון את אשתו (שהיא אחת האחיות)
שלב ב': מת השלישי (שהיה נשוי לנכרית) - וייבם הראשון את הנכרית,
שלב ג': מת הראשון (שכעת נשוי לנכרית - ובעבר היה נשוי לאחות הראשונה)

להלכה: הנכרית מותרת לאח השני (כיוון שהראשון גירש את האחיות - הנכרית אינה צרת אחות)

דיוקו של ר' נחמן מהמשנה הראשונה - לפיה זיקה לא מועילה

מת האח הראשון (שהיה נשוי לאחת האחיות)

ייבם השלישי את האחיות ומת:
הנכרית מופקעת מייבום (כיוון שהיא צרת האחיות)

עשה השלישי מאמר באחות ומת:
הנכרית חולצת ולא מתייבמת (כיוון שהיא צרת אחות מדרבנן)

ר' נחמן:

רק כשעשה מאמר הנכרית נחשבת אשתו החלקית
אבל - עצם הזיקה לא מגדירה אותה כאשתו החלקית.

תגובת ר' אשי:

גם ללא מאמר היא נחשבת אשתו החלקית - הסיבה שהוזכר
מאמר הוא כדי לחדש שמאמר אינו קונה לגמרי

דיוקו של ר' אשי מהמשנה הרביעית - לפיה זיקה מועילה

שלב א': גירש הראשון את אשתו (שהיא אחת האחיות)

שלב ב': מת השלישי (שהיה נשוי לנכרית)

שלב ג': ייבם הראשון את הנכרית

שלב ד': מת הראשון (שכעת נשוי לנכרית - ובעבר היה נשוי לאחות הראשונה)

להלכה: הנכרית מותרת לאח השני (כיוון שהראשון גירש את האחיות - הנכרית אינה צרת אחות)

ר' אשי:

רק אם הגירושין היו לפני מיתת השלישי
הנכרית אינה צרת ערווה
אבל -
אם מיתת השלישי קדמה לגירושין **עצם הזיקה**
מגדירה את הנכרית כצרת ערווה

תגובת ר' נחמן:

גם אם השלישי מת לפני הגירושין היא אינה צרת
ערווה.
היא תהיה צרת ערווה רק אם ייבמו אותה לפני
הגירושין

לפי מה נקבע האם הצרה היא צרת ערווה

רבא: כולם מודים: לפי רגע המיתה,

ר' ירמיה: המשנה: לפי רגע המיתה,
הברייתא: לפי זמן הנישואין

ר' נחמן חייב לסבור כר' ירמיה (שסבר שיש
שהולכים לפי זמן הנישואין) כיוון שבמקרה
הזה מדובר כשהערווה התגרשה לפני
המיתה.

רבא (שסבר שהצרה אסורה רק אם הערווה
נשואה בזמן המיתה) חייב לסבור כר' אשי.

יבמות ל: (המשנה) עד לא: (המשנה)

ביאורי מושגים
 נכסי מלוג ונכסי צאן ברזל - הנכסים שהאישה מכניסה לרשות בעלה בזמן הנישואין מתחלקים לשני סוגים. נכסי מלוג ונכסי צאן ברזל. משני סוגי הנכסים אוכל הבעל פירות אולם נכסי מלוג נשארים בבעלות חלקית גם של האישה בעוד שנכסי צאן ברזל הינם בבעלותו המלאה של הבעל. נכסי מלוג מגיעים לאישה אחרי הגירושין כמו שהם (אם ערכם ירד או עלה זהו עיסקה של האישה בלבד) בעוד שנכסי צאן ברזל מגיעים לאישה כפי שהיו בזמן הנישואין (הבעל מפצה את האישה על ירידת ערך ומרויח על עליית הערך)

המשנה

צרת ערוה
 אם הערווה לא נפרדה מהבעל - הצרה מופקעת בייבום,
 אם הערווה נפרדה מהבעלה - הצרה חייבת בייבום,
 כשספק האם הערווה קשורה לבעל - הצרה חולצת ולא מתייבמת

מהם המקרים של הספק?
 ספק קידושין - זרק את הקידושין ספק קרוב לו ספק קרוב לה
 ספק גירושין - גט שפסול מדרבנן (כתוב בכתב ידו ללא עדים, או שיש רק עד אחד, או שחטר ציון זמן בגט)

מדוע לא שנו בגירושין מקרה של ספק קרוב לו ספק קרוב לה (כמו בקידושין)

התירוץ של רבה
 בכל מקרה של ספק מעמידים על חזקה קודמת.
בקידושין: אין בעיה להחמיר ולהצריך חליצה (כיוון שגם אם תתייבם זה בסדר כיוון שמוחזקת בהיתר ליבם)
בגיטין: אם אדרוש חליצה היא עלולה לבוא להתייבם וזה אסור (כיוון שהיא בחזקת היתר לשוק).

התירוץ של אביי
 "איך צ"ל רצו" - המשנה שנתה דוגמאות על קידושין ודוגמאות על גיטין.
 הדוגמאות על קידושין תקפות גם לגיטין והדוגמאות על גיטין תקפות לקידושין

התירוץ של רבא
 הדוגמאות של קידושין תקפות על גיטין, אבל הדוגמאות של גיטין (פסול העדר זמן) אינן תקפות בקידושין (כיוון שבקידושין לא תיקנו זמן).

מדוע תיקנו זמן בגיטין

אפשרות א': משום פירות - לדעת ממתי האישה זכאית בגביית הפירות של 'נכסי המלוג',
אפשרות ב': משום בת אחותו - מחשש שאחייניתו תזנה והוא יכתוב לה גט כדי להצילה ממות (ואם אין זמן לא נדע מתי היו הגירושין)

מדוע לא תיקנו זמן בקידושין

אם הטעם הוא משום פירות - הפירות נכנסים לרשות הבעל בזמן הנישואין (והשטר הוא על האירוסין ולא על הנישואין)
 אם הטעם הוא משום בת אחותו - א. בקידושין הרוב מקדשים בכסף (ולכן לא טרחו לתקן בשביל המיעוט)
 ב. חוששים שהאישה או הבעל ימחקו את התאריך (בקידושין מחיקת התאריך פועלת לטובת האישה)

הדחיה לשיטת רבה

דחיה לדחיה:

א. מפולת אינה מצויה ולכן לא גזרו בה,
 ב. בגירושין יש חשש שיניחו שחכמים קבעו שהגירושין
 טובים - במפולת חשש זה לא קיים.

ניסיון דחיה א':

בספק מפולת - מצריכים חליצה. ולא אומרים העמד אישה
 בחזקתה.

דחיה ב':

המשנה בגיטין קובעת במפורש שבספק גירושין חולצת
 ולא מתייבמת.

הגמרא דוחה את ההצעה שהמשנה בגיטין מתייחסת למקרה
 של שתי כיתות עדים (אחת אומרת שהיו גירושין והשניה שלא
 היו) והמשנה שלנו מתייחסת למצב שבו אין שום מידע על כך.